

TAHRIR 2011

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI

25 de gener de 2011. Quan els egipcis es van llevar aquell matí, cap d'ells imaginava que una manifestació d'un sol dia, programada en jornada festiva a la Plaça Tahrir d'El Caire, seria el desencadenant d'una revolució absoluta que acabaria amb més de 30 anys de govern totalitari. Durant els 18 dies que van seguir al 25 de gener, el món va veure milions d'egipcis marxant contra la injustícia, la pobresa i la corrupció. La història d'una revolució gestada i liderada per l'anomenada *generació Facebook* que ha marcat un abans i un després en molts dels països veïns sotmesos a règims antidemocràtics.

Tamer Ezzat, Ayten Amin i Amr Salama són els tres joves directors egipcis d'aquest documental. Algunes de les seves obres més reconegudes són *Everything is gonna be alright!* (2005) i *The place I call home* (2009) de Tamer Ezzat, *Her man* (2006) d'Ayten Amin o *Zay el Naharda* d'Amr Salama. Tots tres van participar activament a la revolució que aquest documental retrata.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol: *Tahrir 2011*

Direcció: Tamer Ezzat, Ayten Amin i Amr Salama

Producció: Film Clinic, Amana Creative

Fotografia: Hussein Asser, Ahmad Yaaqoob i altres

Muntatge: Ayman El Tonsi, Doaa Fadel i altres.

Música: Khaled Shokry, Ramy Essam.

Durada: 90 minuts

Egipte, França 2011

Versió original en àrab subtitulada en català o castellà

http://www.eldocumentaldelmes.com/ca/documentals/194-tahrir_2011.html

PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escriviu una sinopsi del film.
2. Esbrineu què vol dir en àrab *Tahrir*.
3. *Tahrir 2011* s'estructura en tres parts: *Els bons; Els dolents i Els polítics*. En què consisteix cada part?
4. Què demanaven els manifestants de la plaça Tahrir?
5. Què escrivien els manifestants a les cartolines? De què els servia?
6. Què era l'*Estat de Tahrir*? En què consistia?
7. Qui era Mubarak? Després de caure, de què se'l va acusar?
8. Quin era el paper de les forces de seguretat sota la dictadura de Mubarak? Quina creieu que hauria de ser en una societat democràtica?
9. Investigueu com va pujar al poder Hosni Mubarak.
10. El documental ens analitza molt bé en què consisteix ser un dictador. En podeu fer un resum?
11. Amb un to humorístic el film ens explica detalladament els 10 passos imprescindibles per convertir-se en dictador. Els recordeu?

LLENGUATGE I TÈCNIQUES AUDIOVISUALS

1. La plaça Tahrir apareix sovint a la pel·lícula en un gran pla general (GPG). En què consisteix aquest pla? Quina funció té?
2. El moviment de la *càmera en mà* es fa servir molt al principi de la pel·lícula. Amb quina finalitat?

3. Fixeu-vos que de les tres parts de *Tahrir 2011* només a la primera titulada *Els bons*, no hi ha *veu en off*. Creieu que aquest detall afecta a l'explicació que se'ns fa? És a dir, ens assabentem de tot el que volen dir els autors? Com ho aconsegueixen?
4. Un estudiant de fotoperiodisme egipci que era a Dinamarca amb una beca, va tornar precipitadament a El Caire per fotografiar els esdeveniments. En un moment determinat diu: *La gent començava a entendre el valor de les fotos que són les missatgeres de la veritat*. Hi esteu d'acord?
5. A la segona part els testimonis apareixen en el marc d'una entrevista clàssica, amb un entrevistador que els fa preguntes. Com preferiu que apareguin els testimonis? Per què?

Consulteu aquest blog si teniu algun dubte:

<http://llenguatgecinematografic.wordpress.com/>

TRÀVELING DE LECTURES

REVUELTAS EN EGIPTO

Ha sido duro, muy duro, y hermoso, muy hermoso. El pueblo egipcio, liderado por su ciberjuventud democrática, ha dado al mundo una inmensa lección de claridad de ideas, valentía y tenacidad. La inmensa multitud de la plaza de Tahrir, jóvenes y mayores, de clase media y pobres de solemnidad, hombres y mujeres, cristianos y musulmanes, insistía en la salida del autócrata Mubarak antes de contemplar siquiera la posibilidad de una transición a la democracia más o menos negociada entre el régimen y la oposición, y tenía toda la razón del mundo. Nada de lo que se le prometiera tenía el menor viso de credibilidad si seguía en el trono un faraón convertido en momia, un cadáver político testarudamente aferrado al cargo.

Mubarak se acaba de ir. El pueblo le ha ganado el pulso. Un día antes de su dimisión, Mubarak aún insistía en quedarse, en aguantar hasta septiembre, en liderar en persona la transición. Era un disparate monumental, por mucho que le apoyaran los halcones israelíes, otros déspotas árabes, los elementos más conservadores del establishment norteamericano y la pusilanimidad de los dirigentes europeos. Era un despropósito porque el pueblo de Tahrir no se iba a ir, no iba a abandonar el combate. Al contrario, iba a redoblarlo, aún más decepcionado y frustrado, con el refuerzo, además, de otros cientos de miles de egipcios en este viernes de las plegarias en las mezquitas. En

los últimos días su lema venía a ser éste: "Si el rais es testarudo en su empeño en aferrarse al poder, más lo somos nosotros".

¿Cómo podían contenerse las riadas humanas que han ocupado las calles de las principales ciudades egipcias? Solo una matanza de proporciones descomunales, una matanza nunca vista en vivo y en directo en la historia de la humanidad, podía intentar contener al movimiento egipcio, y aún así era improbable que consiguiera su objetivo.

A partir del momento en que el Ejército egipcio, la institución más prestigiosa del país y de la que han salido los presidentes Nasser, Sadat y Mubarak, se había negado a disparar contra las masas, afirmando incluso que comprendía y aprobaba sus motivaciones, la revolución democrática egipcia ya estaba en vías de ganar. Ahora acaba de conseguir su primer objetivo directo: la salida del autócrata. Y es momento para el regocijo. De los egipcios, los pueblos árabes y todos los demócratas del planeta.

Tahrir significa en árabe "liberación". Y para la gente que ha hecho de esa plaza el corazón palpitante de la lucha por la libertad, de lo primero que cabía liberarse era de ese general de rostro pétreo que ha gobernado el valle del Nilo con mano de hierro durante más de treinta años. Ya habrá tiempo para discutir si Omar Suleiman es o no el hombre de la transición; si es, como todo lo indica, el Arias Navarro de Egipto o si puede dar la sorpresa y ser el Adolfo Suárez. Para insistir en la necesidad de un gobierno de concentración en el que los demócratas desempeñen un papel relevante y que aborde las tareas de elaborar una nueva constitución y preparar unas elecciones libres. Para analizar los méritos y las posibilidades de personalidades alternativas como El Baradei o Amr Mussa. Y hasta para especular sobre el destino de los Hermanos Musulmanes.

Acaba de triunfar la primera, y decisiva, fase de una revolución democrática. La humanidad no había vivido nada semejante desde la caída del Muro de Berlín y la disolución del imperio soviético. Y es que esta primavera de los pueblos árabes tiene poco o nada que ver con Teherán 1979. Sólo cabe entroncarla en Berlín 1989. Es la historia en movimiento, es, en plena crisis económica, el regreso al primer plano de la política internacional de la lucha contra las dictaduras y por la democracia y los derechos humanos.

Ya son dos los autócratas árabes caídos, el tunecino Ben Ali y el egipcio Mubarak, en esta revolución democrática árabe que arrambla con tantos estúpidos prejuicios occidentales, como ese que afirma que lo árabe y lo musulmán son intrínsecamente incompatibles con la democracia. Que demuestra que las cautelas gubernamentales en Occidente no son sólo cobardes traiciones a los principios y valores democráticos, sino también fruto de la pereza intelectual, de no haber hecho los deberes, de no haberse enterado de que el gran protagonista del mundo árabe en este siglo XXI no son los islamistas, sino los jóvenes, esos más de 100 millones de jóvenes árabes que desean libertad, dignidad y justicia.

Javier Valenzuela. *El País*. <http://www.elpais.com/especial/revueltas-en-el-mundo-arabe/egipto/>

Activitats

1. Què creieu que significa *ciberjuventud democrática*? Què és un autòcrata?
2. Qui li donava suport a Mubarak?
3. Segons l'autor de l'article, quin moment va ser clau per la caiguda de la dictadura?
4. Per què es culpabilitza a Occident?

EGIPTE DESPRÉS DE TAHRIR

Conversem amb en Marc Almodóvar, periodista que ha seguit la revolució egípcia des dels seus primers dies el gener de 2011, i amb en Mohammed Ezz, anarquista egipci del moviment socialista llibertari. Després del derrocament de Mursi per part de l'exèrcit el passat 3 de juliol i la repressió desfermada contra els Germans Musulmans i contra tota veu de dissident, la societat està més polaritzada que mai i les esperances en el procés revolucionari semblen quedar liquidades.

Pregunta: Què significa viure en una situació revolucionària durant més de dos anys i mig?

Mohammed Ezz: El concepte de revolució és un problema. Tothom està utilitzant aquesta paraula, i al final ja no saps què significa. La gent es refereix a la Revolució de Gener del 2011 com un canvi; vol dir que la gent pot exercir pressió, pot prendre els carrers. En la nostra cultura no havia estat habitual això de sortir al carrer i protestar. Abans les persones no parlaven de res les unes amb les altres, mentre que a partir del gener de 2011 van començar a dir-se: «estem en revolució, fem alguna cosa junts, necessitem parlar». Però trobar una alternativa compartida, fer un canvi comú, ha resultat impossible. En definitiva, viure la revolució és passar a l'acció. Però el concepte ha estat manipulat per l'Estat i per l'exèrcit: ara revolució significa un cop d'Estat!

Marc Almodóvar: Hi ha un gran manipulació amb les paraules. Moltes paraules polítiques estan sent utilitzades per a diferents objectius polítics. Ara criden «llarga vida a la revolució» aquells que ploraven quan Mubarak marxava, que era només el primer pas per a una revolució. Diuen que a Egipte el poble està sent manipulat per mitjà de la religió, però de fet és a través de les paraules polítiques que és canalitzat. Diuen: «molt bé, vam fer una revolució, has d'estar content perquè la vam fer, però ja s'ha acabat i ara toca tornar a la feina»; o «canviarem algunes coses i tot anirà bé». La gent està sent encarrilada pels principals líders polítics, que més o menys són els mateixos que hi havia fa trenta anys: aquest és el principal problema. Ara bé, la sensació

d'estar vivint un moment revolucionari és pensar que tens el poder de fer aquest canvi, que una cosa que no creies que podia passar és possible. Però al final hi ha tantes coses que canvien a cada pas... Pots palpar la rapidesa amb què canvia l'opinió de la gent. En tot cas, la paraula revolució ha estat massa masegada.

Pregunta: Què hi ha de les demandes originals de «Pa, llibertat i justícia social»? La gent veu que no han aconseguit els seus drets, ni millores en les seves condicions laborals ni de vida, ni amb la caiguda de Mubarak ni amb la dels Germans Musulmans?

M.A.: La gent denunciava que Mohammed Mursi, el líder dels Germans Musulmans, no estava aconseguint els objectius de la revolució, cosa que és certa, perquè el seu govern no va en la línia política de justícia social que el poble estava reclamant, sinó tot al contrari. Si parlem de justícia social, l'agenda política dels Germans Musulmans està en plena sintonia amb la que està marcant el nou govern. Els ministres d'economia del règim de Mubarak, dels Germans Musulmans i de l'actual govern pertanyen a la mateixa escola. Els mateixos Germans Musulmans deien que les polítiques econòmiques del govern de Mubarak —gens preocupat per la justícia social— eren bones, i que l'únic problema era la corrupció. Per altra banda, la gent sap que tot és un gran caos, però està sent manipulada per les paraules dels grans mitjans de comunicació i dels líders polítics.

Pregunta: Què hi ha de la construcció d'alternatives, de l'ajuda mútua, de l'organització col·lectiva per al sosteniment material de la vida, com les cooperatives, etc.?

M.E.: Les esquerres a Egipte... No sé, al nostre grup potser no ens n'estem ocupant prou. Estem molt enfocats amb confrontar la propaganda del sistema amb la nostra pròpia propaganda. Però som massa dèbils i posem massa esforços en fer-ho, i llavors oblidem de fer xarxes socials. Ara bé, abans del 30 de juny teníem molts projectes, com anar als barris populars i fer coses allà, un centre, una biblioteca... Però va arribar el 30 de juny i els bàndols eren tan obvis, era el retorn de l'Estat, i ja no sabíem si era segur seguir treballant al carrer. Així que tenim un munt de coses per fer que han quedat suspeses, tots els plans són a curt termini.

M.A.: El gener de 2011, quan la policia va retirar-se dels carrers, hi va haver un moviment de comitès populars als barris, i això va ser una bona oportunitat per polititzar-se, perquè la gent ja estava al carrer. Alguns barris van fer coses interessants, però la majoria no van aconseguir fer aquest pas polític. Ha estat una oportunitat perduda.

Pregunta. Quins són els interessos de les potències internacionals i regionals en la situació d'Egipte? L'exèrcit egipci té el suport dels Estats Units i de l'Aràbia Saudita...

M.A.: L'antic règim i l'exèrcit egipcis tenen el suport de l'Aràbia Saudita. Una de les principals fonts d'ingressos de l'exèrcit és els Estats Units, que estan molt incòmodes amb el que està passant. El seu pla era fer un pacte amb els Germans Musulmans i l'exèrcit per aconseguir l'estabilitat de la regió, perquè això és l'únic que els interessa, i no pas que els egipcis visquin bé ni siguin lliures. Però el pla no ha funcionat. Els EEUU refusen parlar de cop d'Estat encara que sàpiguen que és un cop. Has de llegir les instruccions a la premsa de la Secretaria d'Estat de la Casa Blanca, és un guió de comèdia: «El que està passant a Egipte és un cop d'Estat? Bé, a Egipte hi ha gent que no ho anomena cop d'Estat, de manera que estem analitzant la situació». S'han referit al cop d'Estat com «una forma de democràcia creativa» o com «una restauració de la democràcia». Els cables que veiem de Wikileaks demostren que els EEUU s'han equivocat respecte la situació a Egipte. En definitiva, l'Aràbia Saudita, més que estrictament a l'exèrcit, dona suport a l'antic règim. Per la seva banda, els Germans Musulmans han tingut el suport de Qatar i de Turquia. Es tracta d'una lluita regional: Qatar contra l'Aràbia Saudita... I l'oposició síria —per ser més exactes, l'oposició oficialitzada—, que era liderada per un partidari de Qatar, ara és liderada per un seguidor de l'Aràbia Saudita.

Pregunta. La repressió ha estat igualment forta en els dies de Mubarak, en els de Morsi, i ara amb el cop d'Estat? O ha crescut?

M.E.: Tenim cop d'Estat des del 1952, que aleshores també va ser anomenat revolució. Però el que ha passat a Egipte després del 30 de juny jo no ho havia vist des del 2011, ni tan sols amb Mubarak... En un sol dia van morir més de mil de persones. Veure una repressió tan aclaparadora, la motivació per reprimir brutalment... Si ho han fet contra els Germans Musulmans són capaços de fer-ho amb qualsevol.

M.A.: I llavors l'exèrcit va als mitjans i diu que no estan usant una força brutal, perquè si ho fessin ja haurien mort molts milers de persones (!), i que quan tractes amb terroristes no cal preocupar-se pels drets humans, perquè no són humans. Novament la perversió de les paraules: si parlem de terroristes, siguem justos i reconeixem que tots dos bàndols estan sent terroristes. Què estan fent sinó l'exèrcit, la policia? No terroritzen les persones? Si les estan matant!

Pregunta. En quina situació es troben ara els Germans Musulmans i l'islam polític?

M.E.: Estan en una situació difícil, però els seus líders també s'estan beneficiant del que està passant. Ara tenen víctimes i màrtirs, i saben jugar molt bé amb això, ho han fet durant vuitanta anys. Quan els Germans Musulmans van pujar al poder, la major part de la societat va començar a qüestionar-se l'islam polític. Aquell era un bon moment per començar alguna cosa secular; en lloc d'això, han decidit aturar els Germans Musulmans i treure'ls fora. Han guanyat un munt de simpatitzants perquè són víctimes i ho exploten: «Per què ens maten? Perquè estem en el camí correcte, perquè som religiosos».

M.A.: «Perquè tenim Déu al nostre costat», i aquest és el principal problema: el nou govern diu que està combatent l'islam polític. Pot no agradar-nos l'islam polític, però en realitat el que estan fent és reforçar-lo, just quan estava perdent poder en la societat. Ara que els estan reprimint, ja tenen una causa i tornen a ser forts.

Pregunta. Quines expectatives teniu ara? Quan la gent vegi que aquest nou govern tampoc està interessat en els drets socials, etc., tornarà a empenyar-se, no? Alguna cosa ha d'haver quedat de més de dos anys i mig d'experiència revolucionària...

M.E.- La situació ara està pràcticament fora de control. Malgrat tot, ara la gent té la idea que poden fer alguna cosa, potser no ho recorden, però ho tenen dins. Va per onades des del 2011: pugem, hi ha un procés democràtic, vénen els militars i la cosa baixa, i cap amunt i cap avall altra vegada. Quan passarà i què farem no ho sabem encara. Protestar al carrer per protestar, ara és inútil, estem repetint la història una i altra vegada. Potser podem trobar una solució, però ara mateix estem paralyzats. Alguna cosa queda; per exemple, els meus amics i jo abans del 2011 no ens preocupàvem per res, ara en canvi sí que ens importa el que passa. Potser aquesta mena de canvi ha afectat petites porcions de la societat, i aquestes seguiran existint, vull dir que no ho oblidarem tot...

<http://masala.cat/egipte-dos-anys-i-mig-despres-de-tahrir-la-liquidacio-de-lesperit-revolucionari-entrevista-amb-marc-almodovar-i-mohammed-ezz/>

Adaptació de Cinescola.

Activitats

1. Qui són els Germans Musulmans? Què defensen?
2. Resumiu els interessos de les potències internacionals respecte Egipte.
3. Quin seria el balanç de la revolució de la plaça Tahrir al cap de dos anys i mig?

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Les matèries des d'on proposaríem *Tahrir 2011* són: Ciències Socials; Història; Ètica; Filosofia; Educació Visual i Plàstica i Tutoria.

Elements de debat i relacions que es poden establir:

1. Els règims dictatorials.
2. Egipte i la seva història recent.

3. La primavera àrab.
4. L'oposició a les dictadures.
5. La lluita constant per les idees i valors.
6. Les noves formes de revolta del segle XXI.
7. Projectes innovadors del cinema documental.
8. El cinema com a element de sensibilització educativa i social.

Objectius formatius

1. Aproximar-nos al coneixement de la història d'Egipte.
2. Observar la gènesi i el desenvolupament d'una revolta popular contra una dictadura.
3. Valorar la valentia i el coratge de la lluita a favor de la democràcia.
4. Aproximar-nos al coneixement d'una societat àrab.
7. Ser conscients de la importància de la imatge audiovisual en el món contemporani.
8. Analitzar les característiques innovadores del documental *Tahrir 2011*.
9. Aproximar-se a l'estudi, a la crítica i a l'anàlisi d'obres cinematogràfiques.

Criteris d'avaluació

1. Visionat atent, correcte i respectuós del film.
2. Respondre adequadament a les qüestions de comprensió i de llenguatge cinematogràfic de forma reflexiva i interessada.
3. Capacitat per relacionar i entendre les diferents temàtiques plantejades en el film.
4. Identificar els temes i subtemes del documental.
5. Lectura dels textos de la proposta didàctica i realització adequada de les activitats.
6. Participació activa en els debats que es puguin suscitar.
7. Expressió escrita i oral correcta de les feines proposades.

